

Tizenhét lakás

A fiatal nő lent várt a kapunál, mert mint mondta, a nevük nincs kiírva a kaputelefonra. Igazság szerint nem is laknak itt, a lakótelep másik végéből jött át, ez a lakás az anyjáié volt. Ők egy kisebbben laknak. Nem ilyen világos és szép, magyarázta a liftben, mint ez, de azért kényelmes. Jó kis hely ez, főleg gyerekekkel, intett a liftajtó felé a fejével. A falakon túl arra terült el a park.

Hosszan bajlódott a rács kulcsaival, és közben igyekezett felkészíteni rá, hogy a fűtést lezárták, és hogy egy-két bútor még itt van a nappaliban. Beléptünk, az alaprajzot kezdte volna magyarázni, de jeleztem neki, hogy nem szükséges. A mi egykori előszobafalunk helyén egy óriási, az ódivatú tapétára akasztott repedt tükör lógott: ebben néztem, ahogy a nő cicanadrágban hajolgat, és sebtében összeszedi a konyhában a földről az edényeket. Biztosan kiválogatta korábban, amit használni tud, a többi ott maradt szétdobálva.

A nappali és a kiszoba közötti ajtót megszüntették, ez nem tetszett. Ez volt a hetedik ugyanilyen alaprajzú lakás, amit láttam, és nem lepett meg, hogy falat találok az egykori gyerekszobám üvegajtójának helyén. Több helyen jártak el így, megszüntetve a körbejárhatóságot. Van, ahol csak szekrényt toltak ide. A nappali széles ablakához léptem, a fiatal nő közben szünet nélkül beszélt. Bizonygatta, mennyivel jobb a beüvegezett veranda a nyitott erkélynél: nem piszkolódik, és nem hordja be a leveleket a huzat. Nem akartam mondani, hogy ez nem veranda, és nem is jobb, inkább nem válaszoltam. Egy képtelenül szűk kalitkába lépett ki az ember, mint valami panorámaliftbe, ahol marmonkannákat és üres virágcserepeket tároltak.

Én annak idején igenis szerettem gyerekként kiülni ide és egyedül lenni, vagy széket húzni a beton mellvédhez, és kihajolni a mélység fölé, lüktető halántékkal bámulni a járdák szürke szalagját. Szemben gigantikus villanyoszlopokat láttam, nem pontosan abban az elrendezésben, ahogy a szemem annyi éven át megszokta, harmadolva az ablak terét, hanem kissé jobbra tolódva. Ám a lassan narancsba hajló, távoli szürke ég a sok ezer kigyulladó ablakkal szép volt, ahogyan szép volt a kép sarkában megjelenő villogó lámpájú repülőgép is, amint lassú kondenzcsíkot húzva távolodott a fák csúcsa felett.

A nő éppen ott tartott, hogy a gyerek, valami Ronika vagy Robika, most féléves, és több a rezsijük odaát, mint az itteni, pedig az csak másfél szoba, de az az épület, az övéké, még nem esett át a panelprogramon, amikor megfordultam. Majdnem megkérdeztem, hogy akkor miért nem jönnek át ide lakni, de aztán csak annyit mormogtam, hogy igénybe venném a mosdót.

Jézusom, micsoda mondat, *igénybe venném*. És nem a vécét, hanem a *mosdót*.

Itt végre egyedül lehettem. Leültem a lecsukott tetőre, előredőltem, és éreztem, amint a combom felől elindul, emelkedik az ismerős hasfájás, ami mindig *utána* tört rám. Régi, világoskék csempe borította a falat, a papírtartó helyén pedig csak a lyukak maradtak.

Amikor kijöttem, a nő már a kulcsával a kezében állt, és arra kért, hogy akkor is jelezzek neki vissza, ha esetleg nem érdekel a lakás. Mondtam, hogy persze, és kezet nyújtottam, mintha az *igénybe venném* után következetesen tovább akarnám játszani a katonás úrinőt.

A parkból már hívtam a következő címet, ahol ismét eltöltöttem egy félórát. Így, ezzel a tempóval általában három lakást sikerült megnézni egyetlen délután alatt, de volt olyan is, hogy négyet. Az áruk és a státuszuk változott, némelyiket kiadásra szánták, másokat eladásra. Egyetlen dolog azonban azonos volt bennük: az alaprajz. Mindegyiknél ugyanúgy nyílt az ajtó, a lépcsőház bal oldalán, és mindegyikben ugyanúgy helyezkedtek el a szobák, ahogy harminc éve a mi otthonunkban, vagyis azok között a falak között, amelyeket így nevezünk.

Úgy a tizedik lakásnál járhattam, amikor az eladó arcán valami furcsát vettem észre. Lecövegelt a fürdőnél, és várt, mintha nem akarna továbbengedni a gardrószelektől elkeskenyedett folyosón. Nem arra gyanakodtam, hogy a lakással van gond, hanem amiatt szorongtam, hogy esetleg velem. Hogy netalántán híre ment már a megszállott nőnek, aki az ilyen típusú ingatlanokat nézegeti, és még csak nem is alkudozik, vissza se jön. Hogy esetleg alakítottak ezek az eladók valami Facebook-csoportot, ahol beszámolnak egymásnak a tapasztalataikról, és valaki felfigyelt rám, jó előre figyelmeztette ezt a kövér asszonyt, hogy mire számíton. Hogy jön majd az a középkorú, szemüveges nő, aki mindent akkurátusan körbefényképez, aztán megáll a kisebbik szobában, és csak hallgat.

42

Ahol volt gyerek, ott kifejezetten nehezményeztem, hogyha másutt rendeztek be neki helyet. Mintha ezzel megúszott volna valamit, amit nekem nem sikerült. A felnőtt énem kicsit szégyellte magát ezért az éretlen és kissé agresszív gondolatért, és azt ismételte, mint valami mantrát, hogy ezek itt csak falak, minden lakás másik történet, és az enyém is csak egy a sok közül, a gyermek énem viszont tombolt, rugdosta a rétegeltlemez-ajtókat, és követelte, hogy menjünk be hozzá, oda, ahol ő lakik, még mindig, azóta is, üljünk le az egykori ágya szélére, és maradjunk ott, míg le nem csillapul a szívverése, helyre nem áll a lélegzete.

Percek teltek el ilyenkor, és a mozdulatlanságból többnyire az riasztott fel, hogy az eladó odalépett hozzám, visszakísért a konyhába, megmutatta az IKEA szekrényeket, a járólapot, vagy a kezében egy halom számlával elkezdte bizonygatni, milyen képtelenül alacsony a fűtésszámla. Bólogattam mindenre, mint akit érdekel.

A kövér nő továbbra is elállta az utat a hátsó szoba felé. Enyhén verejtékezett és fújtatott, mintha éppen most mászott volna fel a nyolcadikra. Végül, amikor már felkészültem rá, hogy nekem szegezi a kérdést, hányadik lakásban járok, és valójában mi a fenét akarok itt, akkor hirtelen kibökte, hogy a lakáson van egy kis teher. Nem sok, kétmillió, és csak azért nem írták bele a férjével a hirdetésbe, mert féltek, hogy ez a vevők egy részét eltántorítaná. Összehúztam a szemöldökömet, és igyekeztem úgy nézni, mint aki latolgatja, mennyire sok az a kétmillió. Valójában minél előbb be akartam jutni *oda*, a hátsó szobába. Valahányszor csak nyílt az az ajtó, valamennyi lakásban

arra számítottam, hogy ott áll majd szemben egy ágy, felette egy virágfüzérres faliszőnyeg, hogy ott fekszik rajta apám egy zsebrádióval és végigsimítja a műszörme takarót, gyere ide egy kicsit, ülj már le.

A hátsó szobában, meglepő módon, egy kerek fémasztalka fogadott négy székkal. A függöny ráadásul be volt húzva, mintha valakik valami okkult szeánszra készültek volna, és jóval hűvösebb is volt, mint a többi helyiségben. A nő idegesen az ablakhoz lépett, szétrántotta a függönyöket. Akkor láttam, hogy a radiátor előtt ott egy heverő is, rajta leopárdmintás takaró és ősrégi plüssök. A lányom szobája volt, magyarázta a nő, de már nem lakik velünk. Romániában van.

Éreztem, azt várja, hogy visszakérdezzek, mit csinál a lánya Romániában, de nem akartam vesztegetni az időt, már mindent láttam. Kissé sértetten vizslatott a fémasztalka mellől, mint valami szociofotó zavarba ejtő beállításán, háta mögött egy sárga, üvegszemű mackóval. Megfordultam, és igyekeztem visszafurakodni az ételszagú előszobába, aztán gyalog tettem meg lefelé a nyolc emeletet, ahogy annyiszor abban a régi életemben.

Egy szerdai napon, amikor a következő címre igyekeztem, eszembe villant, hogy le kellene már tölteni ezt a rengeteg képet, mert lelassul tőlük a telefonom. Előszobák, szobák, homályos sarkok, zsúfolt konyhák, szűk fürdőszobák sorjázta egymás után a galériában. Tapétázott lakódobozok, tele idegen holmikkal, divatjamúlt ülőgarnitúrákkal, polcokkal teletömve vagy épp üresen, talányosan, elszürkült foltokkal a tapétán.

A lépcsőház, ahová ezúttal igyekeztem, a mi egykori lépcsőházunkban volt. A kapufeljárónál megálltam, gondosan végigböngészttem a kiragasztott neveket. Egyik sem mondott semmit. Azóta nyilván kicserélődtek a lakók. A meghirdetett ingatlan a tizedik emeleten volt, közvetlenül a lapos tető alatt. Mosolygós, vörös hajú nő állt előttem, a lakásában barátságos rend uralkodott. Süteményillatot is éreztem, mintha az ingatlanportálok tanácsát megfogadva a tulaj igyekezett volna a lehető legvonzóbbá tenni a helyet, ami nem volt az. A szobákat szellősen rendezték be, a nappaliban csak egy fehér kanapé állt és két rattanfotel. Kaptam egy szelet almás pitét, amit röstelkedve megettem. Úgy éreztem, ordít rólam, hogy valójában nem is akarok lakást venni. Hogy nem akarok semmit, csak ledőlni itt egy kicsit, megpihenni, üres falakat látni lehuny szemhéjam mögött, berendezetlen, alakítható múltat. A nappali ablaka a hatalmas széles mezőre nézett vilanypóznákkal, amelyek éppen az emlékeim szerint elosztásban tagolták a látványt, három egyenlő részre metszve az égboltot. Hogy megnőttek a fák, mormoltam a morzsákat törölgetve a számról, a nő pedig bólogatott, hogy igen, nagyon jó a levegő, csak nyáron egy kicsit meleg van, ezért szerelték be a légkondit. Úgy negyedórát maradhattam, de már ezt is árulásnak éreztem. Amikor kiléptem a lépcsőházba, ellenállhatatlan kísértés fogott el, hogy ha már itt vagyok, akkor lemenjek oda, arra a helyre, ami miatt ezeket az épületeket hónapok óta járom. Négy emelettel lejjebb. Ezek csak falak, mantráztam újra a linóleummal borított lépcsőket szedve, ezek csak falak, lakások, ez itt mind a mások élete, és az enyém is csak egy közülük, nekik pedig én is csak valaki más vagyok.

Ott álltam a bejárat előtt, valaki más, idegenül. Ugyanaz, aki voltam, lényem legmélyéről ágaskodva, hogy elérjem a csengőt. Senki sem válaszolt.

Nem voltak otthon.

Nem voltunk otthon.

Hívtam a liftet, és amikor már éppen beszálltam volna, váratlanul fordult belül a kulcs a zárban.

Mit akar?

Ritkás hajú asszony vizsgálgatott a rács mögül, mint valami gyanakvó állat, akinek a ketrecéhez túl közel léptek. Hosszan kellett magyaráznom, mi járatban vagyok, többször is elisméltette velem a nevemet, és úgy fürkészte a vonásaimat, mintha össze lehetne őket vetni a hallottakkal. Felsoroltam a régi lakókat, az egykori boltokat a környéken. Egy harmadik emeleti nénihez érve váratlanul megenyhült az arca, bólogatott, hogy igen, meghalt, a lánya most is itt lakik.

Azt hiszem, annak a halott öregasszonynak köszönhetem, hogy végül beengedett. A kabátokkal teleaggatott előszobában a férjéről kezdett el beszélni, aki két hete ment el. Néhány másodpercig azt gondoltam, a férfi talán elhagyta őt, aztán a nyitott fürdőajtón át megpillantottam a zuhany alatt a fürdetőszéket és rájöttem, hogy a férj valószínűleg meghalt, hogy egy hosszú betegség kellékei hevernek még most is a mosdó alatt. Pelenka, kötszerek.

A konyhában szinte semmihez sem nyúltak az eltelt harminc év alatt. A szekrények ajtajáról levált az élvasalás, a linóleumot több helyütt kiégették a forró edények, a műanyag ablakpárkányon sárga nyomokat hagytak a több évtizede ablakba tett, aztán ott elhervadt, túlóntozott növények cserepei.

Kérdezte, kérek-e kávé. Nem kértem. A nappali küszöbéről figyeltem a három óriás villanyoszlopot, ahogy áthaladnak az ablaküveg mezőjén. Bámultam a mustársárga függönyt. Ez a függöny akkoriban is itt volt már, azóta sem cserélték ki. Vajon miért? Nekik tetszett? Vagy nem volt rá pénzük, mert mindig fontosabb dolgokra kellett?

Fakó hangon megkérdezte, nem akarok-e esetleg körbenézni, de mikor megindultam, úgy totyogott mögöttem, mintha attól félne, elemelek valamit.

A belső szobában az ágy helyén egy otthonápolásra szolgáló, állítható fekvőmagasságú fémkocsi állt, a közepére helyezett bekeretezett fényképpel, mintha ez volna maga a ravatal.

A nő érzékelhette, mennyire meghökkenek a látványtól, mert a kezét tördelve elkezdte magyarázni, hogy a férje deréktól béna volt. Hogy nem sokkal a házasságkötésük és az ideköltözésük után lebénult, hogy aztán hanyatt fekve töltse a maradék életét itt, ebben a helyiségben.

Mégiscsak kértem egy kávé, csak hogy végre kimenjen, és egyedül maradjak egy kicsit. Rám hajtotta az ajtót. A fé mágy a legmagasabb fokozatra volt emelve, szinte a mellkasomig ért. A bekeretezett fénykép évtizedekkel korábban készülhetett, mert egy viszonylag fiatal, még egészséges férfi mosolygott rajta. Hiába jártam előzőleg annyi helyen, az egész szoba valahogy kisebbnek tűnt, mint az emlékezetemben élő másik, levegőtlennek, szűknek és homályosnak. Mintha a tehetetlenséget őrizte volna valami kondenzált formában, és sugározta volna vissza a belépő, jární képes emberre. Határo-

zott fáradtság lett rajtam úrrá, de itt, ebben a belső helyiségben nem volt hová leülni. Szédelegtem.

Megjött a kávé. Ódivatú, vastag falú csésze volt, az olajos, fekete tó tük-rén, mint valami holdacska, megremegett a kerek mennyezeti lámpa. Fel-pillantottam: a saját, gyerekkori lámpám volt a csiszolt, kerek mintákkal.

A nő észrevette, mit nézek, és a szemét törölgetve bizonygatta, hogy ez egy nagyon régi darab, az egyik első közös tárgyuk volt a férjével, még az anyósáék vásárolták, amikor megajándékozták őket ezzel a lakással. A férje sose engedte, hogy lecseréljék, pedig jó lett volna ide szegénynek valami nagyobb fény.

Mindenki hazudik, futott át rajtam, miközben átterelt a nappaliba. A ká-vét kicsit kilötyögtettem menet közben a csészealjra. Az égen távoli pontok, varjak köröztek, a radiátorok különös hangon gluttyogtak, amikor elhall-gattunk.

Megkérdeztem, csinálhatok-e néhány fotót. Igen, a lámpáról is.

A képeket már a liftben elkezdtem visszanézni. Próbálgattam, érzek-e valamit, érzek-e a megszokott sajtós, amire számítottam. Kattant a lift, megjött.

Odakint hűvös fogadott, és olyan szél, mintha az eltelt bő óra alatt meg-változott volna az évszak. Sötétedett, a hosszú háztömbök ablakai sorra gyulladtak ki az érkező estében. A buszmegállóban leültem egy műanyag székre, és nézegettem a képeket. Némelyik egészen jól sikerült, a fehér rattanbútoros nő lakásában fénycsík ömlött végig a parkettán. Nem ismer-tem az itteni buszjáratokat, ezért mikor begördült egy, letettem egy pilla-natra a mobilt a székre, hogy megnézzem, merre megy.

Jó lesz, döntöttem. Felkaptam a táskát, és felszálltam.

Csak jóval később, a Vágóhíd után kaptam ülőhelyet. Akkor jutott eszem-be, hogy a telefon a buszmegállóban maradt. Hívtam otthonról este, de ki volt kapcsolva, nem válaszolt.